

dr. sc. Josip Pavliček
Predsjednik Međunarodnog kriminalističkog udruženja

Međunarodno kriminalističko udruženje
kao platforma za razvoj i unaprjeđenje kriminalistike

Na početku je s nekoliko rečenica predstavljeno Međunarodno kriminalističko udruženje, nakladnik ovog časopisa. Predstavljena su neka dosadašnja postignuća i moguće perspektive razvoja Udruženja te upućen poziv stručnjacima za suradnju na razvoju časopisa te drugih projekata Udruženja.

Ideja udruživanja kriminalista stara je već više od jednog stoljeća, gotovo koliko i sama kriminalistika. Kriminalisti su se okupljali na različitim razinama, od građanskih udruga do snažnih državnih policijskih tijela i instituta u okviru kojih je kriminalistika doživjela najznačajniji razvoj. Zbog toga se kriminalistika često poistovjećuje s policijskim sustavom pojedine zemlje i percipira je se kao ekskluzivni alat takvih sustava za otkrivanje i razjašnjavanje kažnjivih radnji.

Suvremeni trendovi u borbi protiv kriminala kreću se u pravcu raspodjele ovlasti i zadataka u tom polju na druga državna tijela, ali i na sektor privatne zaštite. U skladu s tim, jedan od važnih ciljeva Međunarodnog kriminalističkog udruženja je prilagođavanje postojećih kriminalističkih metoda novim subjektima, ali i razvijanje drugih metoda koje će im pomoći u što boljem ostvarivanju njihove funkcije. Udruženje je platforma na kojoj se kriminalistika može razvijati i za potrebe drugih državnih tijela koja imaju javne ovlasti i sudjeluju u prekršajnom i kaznenom postupku kao što su primjerice inspekcijske službe, čuvari prirode, ali i za potrebe privatne zaštite i korporativne sigurnosti. U tom smislu su članovi Udruženja sudjelovali na nekoliko specijaliziranih seminara i radionica za stručnjake državnih tijela i privatnog sektora kako bi ukazali na mogućnosti pojedinih kriminalističkih metoda.

Za razvoj i unaprjeđenje kriminalistike važna je i njena pozicija u sustavu znanosti u pojedinoj zemlji. Iako bi kriminalistiku trebalo promatrati kao jedinstvenu znanstvenu disciplinu na međunarodnoj razini, u pojedinim zemljama tretira ju se kao samostalnu znanstvenu disciplinu u sustavu znanosti odnosno izučava se u skupini sa kaznenopravnim ili sigurnosnim znanstvenim disciplinama dok se ponegdje smatra samo strukom koja je u funkciji kaznenog prava. Takva situacija onemogućava ravnomjeran znanstveni razvoj kriminalistike.

Uzimajući u obzir spomenutu činjenicu da je kriminalistika u sustavu znanstvenih disciplina u pojedinim zemljama, što pokazuje da postoji i kvaliteta i kvantiteta argumenata koji je svrstavaju među znanstvene discipline, Udruženje ulaže dodatne napore kako bi se istaknuli argumenti koji dokazuju znanstvene temelje kriminalistike i stvorila osnova za jedinstven položaj kriminalistike na međunarodnoj razini. Osnivanjem Kriminalističke biblioteke i objavljivanjem triju knjiga (Kriminalistički intervju, Kazneno pravo za kriminaliste i Ubojstva u obitelji) u svojoj nakladi, Udruženje nastoji i sa konkretnim radovima doprinijeti povećanju znanstvenog i stručnog fundusa kriminalistike. Pri tome je potrebno uzeti u obzir dosadašnje rezultate, a ponajprije stručne i znanstvene radove iz područja kriminalistike. Biti će potrebno učiniti i dodatne pomake kroz povećanje broja i kvalitete znanstvenih istraživanja iz područja kriminalistike, povećanje broja znanstvenika koji se bave kriminalistikom, pokretanje stručnih i znanstvenih časopisa ili organizaciju stručnih skupova.

Promatramo li kriminalistiku u sustavu kaznenopravnih disciplina nalazimo da je ona nezaobilazni čimbenik u funkcioniranju kaznenopravnog sustava. Prisjetimo li se riječi Cessarea Beccaria kojima on upućuje kako nije presudna težina kazne već njena izvjesnost, dolazimo do glavne uloge kriminalistike, a ona se, kao što znamo, očituje kroz otkrivanje kaznenih djela i počinitelja, razjašnjavanje okolnosti počinjenja kaznenog djela i pronalaženje odgovarajućih dokaza. Drugim riječima, ne otkrijemo li kazneno djelo i počinitelja, ne razjasnimo li dinamiku i okolnosti počinjenja kaznenog djela i ne pronađemo li valjane dokaze, nema izvjesnosti da će pravda biti provedena.

Promatramo li kriminalistiku u sustavu sigurnosnih znanstvenih disciplina nalazimo također njenu važnu ulogu. Na osnovi spoznaja koje kriminalistika ima o obilježjima prekršaja i kaznenih djela poput vremena i mjesta počinjenja, počinitelja, sredstava počinjenja ili žrtve stvaraju se temelji za razvoj prevencije kriminaliteta. Iskustva u izradi sigurnosnih analiza i sigurnosnih prosudbi osnova su za izradu kvalitetnih preventivnih aktivnosti i programa. Samo preventivne aktivnosti i programi koji se zasnivaju na tim temeljima mogu polučiti konkretne rezultate u pogledu povećanja razine sigurnosti u nekoj zajednici.

Kriminalistika počiva na multidisciplinarnim temeljima. Metode brojnih prirodnih, društvenih i tehničkih znanosti prilagođene su za potrebe kriminalističkog istraživanja i njima kriminalistika u značajnoj mjeri duguje svoju učinkovitost. Neke od tih metoda još su i danas u primjeni. Ipak, suvremeni način života, razvoj društva i tehnologije i brojni novi oblici ugroze društvenih vrijednosti postavljaju izazove pred kriminalistiku. Upravo okupljanjem stručnjaka drugih znanstvenih područja i grana Udruženje nastoji doprinijeti prilagodbi najnovijih znanstvenih dostignuća u svrhu kriminalističkog istraživanja, ali i razvoju potpuno novih metoda.

Važan doprinos razvoju kriminalistike dali su brojni praktičari koji su, suočavajući se svakodnevno s problemima, pronalazili rješenja koja su bila

produkt njihovog bogatog životnog i profesionalnog iskustva, ali i kreativnosti i inteligencije. Takva rješenja bismo željeli zabilježiti, a neka i pretočiti u opća pravila. Očekujemo da će tom cilju doprinijeti i pokretanje ovog časopisa, da ćemo postići ravnotežu u sadržajima teorijske i praktične kriminalistike i tako postati zanimljivi kriminalistima, ali i stručnjacima srodnih disciplina. Oko časopisa želimo okupiti stručnjake kriminaliste i stručnjake drugih specijalnosti koji će otvarati pitanja kriminalističke prakse, raspravljati o aktualnostima, novim metodama i teorijama.

U slijedećim koracima težimo stvoriti preduvjete za održavanje međunarodnog znanstvenog i stručnog skupa, koji bi na godišnjoj razini postao središnji stručni događaj iz područja kriminalistike.

Ne treba zanemariti i ulogu Udruženja u međusobnom povezivanju stručnjaka na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Kroz komunikaciju i suradnju javljati će se nove ideje i inicijative koje mogu biti poticaj za nova dostignuća.

Ovim putem želio bih još jednom pozvati sve članove, ali i druge stručnjake da se priključe spomenutim projektima Udruženja, a pogotovo da prihvate ovaj časopis kao platformu kroz koju će moći izraziti svoja profesionalna stajališta. Vjerujemo da će dobar dio stručnjaka pronaći svoje interese kroz spomenute pravce djelovanja Udruženja, ali i da će doprinijeti i otvaranju novih područja.